

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΥΠΑΠΑΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

«ΕΙΔΟΝ ΟΙ ΟΦΘΑΛΜΟΙ ΜΟΥ ΤΟ ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΣΟΥ» (Λουκ.2,31)

ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ Θεολόγου - Καθηγητού

Η μεγάλη θεομητορική και συνάμα δεσποτική εορτή της Υπαπαντής του Κυρίου είναι ένας ακόμη σημαντικός εορτολογικός σταθμός του ενιαυτού στην Εκκλησία μας. Κατ' αυτήν εορτάζεται το γεγονός της εισόδου του Χριστού στον ιουδαϊκό Ναό της Ιερουσαλήμ και της ευλογίας Του από τον άγιο Συμεών και την σεβάσμιμα γερόντισσα και προφήτιδα Άννα. Αυτή η τυπική νομική επίσκεψη του Κυρίου μας στο Ναό του Θεού ενέχει πολύ μεγάλη θεολογική σημασία για την Εκκλησία μας, διότι όπως θα δούμε, εκεί αναγγέλλεται για πρώτη φορά δημόσια η πολυπόθητη για το ανθρώπινο γένος έλευση του Λυτρωτή και ειπώθηκαν από τους προαναφερόμενους δικαίους, Συμεών και Άννα, ύψιστης αξίας προφητικά λόγια, τα οποία φανερώνουν περίτρανα την θεία καταγωγή και τη σωτήρια αποστολή του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού στον κόσμο. Γι' αυτό οι Ορθόδοξοι πιστοί πανηγυρίζουμε λαμπρά αυτή την ιερή ημέρα.

Η εορτή της Υπαπαντής είναι πολύ παλιά και ανάγεται στους χρόνους ίσως καινωρίτερα του 5^{ου} αιώνα. Καθιερώθηκε κατ' αρχήν στη Δύση για να αντικαταστήσει τη βάρβαρη και παγανιστική εορτή του προς τιμήν απαίσιου τραγόμορφου θεού των δασών Silvanus, αντίστοιχου του Πάνα της αρχαιοελληνικής θρησκείας, προκειμένου να σταματήσουν τα αισχρά όργια των λατρευτών του ψευδοθεού.

Σύμφωνα με τη μωσαϊκή θρησκεία όφειλαν οι γονείς να οδηγήσουν στο Ναό και να αφιερώσουν στο Θεό κάθε νεογέννητο παιδί την τεσσαρακοστή ημέρα από τη γέννησή του (Εξοδ.13,1). Για τους πιστούς Ιουδαίους η γέννηση παιδιών θεωρούνταν θείο δώρο και γι' αυτό φρόντιζαν να ευχαριστήσουν το Θεό, μετά τον καθαρισμό της λεχώνας μητέρας, μετά από σαράντα ημέρες, όπως προέβλεπε η μωσαϊκή νομοθεσία, «όταν αναπληρωθώσιν αι ημέραι καθάρσεως αυτής εφ' υιώ ή επί θυγατρί, προσοίσει αμνόν άμωμον, εις ολοκαύτωμα, και νεοσσόν περιστεράς ή τρυγόνα περί αμαρτίας επί την θύραν της σκηνης του μαρτυρίου» (Λευιτ.12.6).

Το ίδιο έκαναν και οι άγιοι γονείς του Κυρίου μας. Ως ευσεβείς τηρητές της ιουδαϊκής θρησκείας τηρούσαν επακριβώς όλες τις νομικές διατάξεις. Ο απόστολος Παύλος μας βεβαιώνει πως «εξαπέστειλεν ο Θεός τον υιόν αυτού γενόμενον υπό γυναικός, γενόμενον υπό νόμον, ίνα τους υπό νόμον εξαγοράση» (Γαλ.4,4), διότι «ώφειλε κατά πάντα τοις αδελφοίς ομοιωθήναι» (Εβρ.2,17). Κάθε λεπτομέρεια της ζωής του Κυρίου έχει μεγάλη θεολογική και σωτηριολογική σημασία, διότι αποδεικνύει την πραγματική ενανθρώπησή Του και κατά συνέπεια τη βεβαία σωτηρία μας!

Ο ευαγγελιστής Λουκάς διέσωσε στο Ευαγγέλιό του το γεγονός της εισόδου του νηπίου Ιησού στο Ναό της Ιερουσαλήμ. «Και ότε επλήσθησαν αι ημέραι του καθαρισμού αυτών κατά τον νόμον Μωϋσέως, ανήγαγον αυτόν εις Ιεροσόλυμα παραστήσαι τω Κυρίω... Και ιδού ην ανθρωπος εν Ιερουσολύμοις ω όνομα Συμεών, και ο ανθρωπος ούτος ην δίκαιος και ευλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν του Ισραήλ, και Πνεύμα ην Άγιον επ' αυτόν' και ην αυτό κεχρισμένον υπό του Πνεύματος του Αγίου μη ιδείν θάνατον πριν ίδη τον Χριστόν Κυρίου. Και ήλθεν εν τω Πνεύματι εις το ιερόν' και εν τω εισαγαγείν τους γονείς το παιδίον Ιησούν του ποιήσαι αυτούς κατά το ειθισμένον του νόμου περί αυτού, και αυτός εδέξατο αυτόν εις τας αγκάλας αυτού και ευλόγησε τον Θεόν και είπε: νυν απολύεις τον δούλον σου, δέσποτα, κατά το ρήμα σου εν ειρήνη, ότι είδον οι οφθαλμοί μου το σωτήριόν σου, ο

ητοίμασας κατά πρόσωπον πάντων των λαών, φως εις αποκάλυψιν εθνών και δόξαν λαού σας Ισραήλ. Και ην Ιωσήφ και η μήτηρ αυτού θαυμάζοντες επί λαλουμένοις περί αυτού. Και ευλόγησεν αυτούς Συμεών και είπε προς Μαριάμ την μητέρα αυτού· ιδού ούτος κείται εις πτώσιν και ανάστασιν πολλών εν τω Ισραήλ και εις σημείον αντιλεγόμενον. Και σου δε αυτής την ψυχήν διελεύσεται ρομφαία, όπως αν αποκαλυφθώσιν εκ πολλών καρδιών διαλογισμοί» (Λουκ.2,22-35).

Πρέπει να έχουμε κατά νουν ότι ο Ναός της Ιερουσαλήμ ήταν για τους ευσεβείς Ιουδαίους τόπος ιερός και άγιος, διότι πίστευαν πως εκεί κατοικούσε ο Ύψιστος Θεός. Η προσέγγισή τους εκεί γέμιζε την ψυχή τους με βαθιά ευλάβεια. Μόλις περνούσαν τις μεγαλόπρεπες πύλες του εντοιχισμένου περιβόλου, τους καταλάμβανε δέος και τρόμος. Πατούσαν τον τόπο της παρουσίας του απόλυτα απρόσιτου Θεού! Ο Ναός της Ιερουσαλήμ ήταν ταυτόσημος με την ιουδαϊκή θρησκεία και σημείο αναφοράς κάθε πιστού Ιουδαίου. Χωρίς αυτόν δε μπορούσε να λειτουργήσει η ιουδαϊκή θρησκεία και γι' αυτό όταν καταστράφηκε το 70 μ.Χ. από τα ρωμαϊκά στρατεύματα κατοχής, τέθηκε το ερώτημα αν μπορούσε να υπάρξει η θρησκεία χωρίς αυτόν, τόσο μεγάλη σημασία είχε για τους Ιουδαίους.

Ο Ναός ήταν ο τόπος ηρεμίας και παρηγοριάς όλων των ευσεβών Ιουδαίων, οι οποίοι απαυδισμένοι από την αφάνταστη ασέβεια και ηθική κατάπτωση της εποχής των, περίμεναν την από Θεού λύτρωση. Ανέβαιναν στο λόφο Σιών, που ήταν κτισμένος ο Ναός και προσευχόταν με κατάνυξη και συντριβή για την αποστασία του λαού και παρακαλούσαν, με δάκρυα, την συντόμευση του χρόνου της ελεύσεως του Μεσσία. Ορισμένοι μάλιστα είχαν εγκατασταθεί μόνιμα στα πολυάριθμα παρακείμενα κτίσματα και ζούσαν με προσευχή και νηστεία, την αναμονή του Σωτήρα.

Δύο από αυτούς ήταν ο δίκαιος Συμεών και η αγία γερόντισσα Άννα. Ο Συμεών, λόγω αγιότητας, ήταν πλημμυρισμένος από το Άγιο Πνεύμα και είχε την θεία πληροφορία πως δεν θα πέθαινε πριν δει το Μεσσία. Πράγματι, ο φωτισμένος άγιος γέρον, με την έμπνευση του Θεού Παρακλήτου, αναγνώρισε στο πρόσωπο του νηπίου, που έφερε στο Ναό η αγία Οικογένεια, τον αναμενόμενο Λυτρωτή και αποκάλυψε για πρώτη φορά δημόσια, ενώπιον πλήθους προσκυνητών, ότι ο αναμενόμενος Μεσσίας ήρθε! Πήρε στις αδύναμες γεροντικές του αγκάλες το Θείο Βρέφος και με δάκρυα ανείπωτης χαράς ύψωσε τα μάτια τους στον ουρανό και ύμνησε το Θεό, ο Οποίος πραγματοποίησε την υπόσχεσή Του να στείλει στον κόσμο το Λυτρωτή, που ανήγγειλε μέσω των προφητών Του.

Ανέπεμψε τη γνωστή σε όλους μας τελευταία καταγραμμένη ωδή της Καινής Διαθήκης, «Νυν απολύεις τον δούλον Σου Δέσποτα...», την οποία καταχωρήσαμε στο κείμενο του Λουκά. Η ωδή αυτή έχει τεράστια θεολογική σημασία. Σύμφωνα με τους Πατέρες της Εκκλησίας μας, ο Συμεών απευθύνεται στο Θεό Παράκλητο, Οποίος τον είχε διαβεβαιώσει για τον ερχομό του Σωτήρα. Μόνο αυτό το γραφικό χωρίο θα αρκούσε να αποδείξει την πραγματικότητα της θείας υποστάσεώς Του σε όσους κακόβουλα και πλανεμένα Την αρνούνται. Τον αποκαλεί Δέσποτα, αποκλείοντας κάθε υπόνοια ότι το Άγιο Πνεύμα δεν είναι πρόσωπο. Αποδεικνύεται περίτρανα η υπέρτατη συμβολή Του στη διαδικασία της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους. Η σάρκωση του Θεού Λόγου είναι, κατά κύριο λόγο, έργο του Παναγίου Πνεύματος (Λουκ.1,35. Μαθ.1, 21).

Ο άγιος γέρον ζητεί από το Θεό, αν θέλει, τον πάρει πια από τη ζωή αυτή, διότι ικανοποιήθηκε η μεγάλη προσδοκία του. Ο λόγος του Θεού, που έτρεφε με θέρμη περίσσια στην ψυχή του βγήκε αληθινός και πραγματοποιήθηκε. Ευτύχησε να δει με τα γεροντικά του μάτια τη νέα εποχή της σωτηρίας και της χάριτος, ως αποτέλεσμα της αγάπης του Θεού για τον άνθρωπο και ολόκληρη τη δημιουργία Του. Ζητεί να

απολυθεί από αυτόν τον μάταιο κόσμο ειρηνικά, διότι το άγχος και η ταραχή, που προκαλεί στο βίο η αμαρτία, παραμερίζονται. Αποζητά το θάνατο, διότι προαισθάνεται ότι επίκειται ο θάνατος του θανάτου του. Ότι, δια του Χριστού, ο θάνατος είναι πια πέρασμα προς την αιωνιότητα.

Μια άλλη σημαντική παράμετρος της ωδής του Συμεών είναι η επισήμανση της παγκοσμιότητας της σωτηρίας. Αποκαλεί το «σωτήριο», δηλαδή το Μεσσία, ετοιμασμένον «κατά πρόσωπον πάντων των λαών» και «φως εις αποκάλυψιν εθνών» (Λουκ.2,32). Ο δίκαιος γέρον, υπό θεία έμπνευση υπερέβη τις μικροεθικιστικές ιουδαϊκές αντιλήψεις και κατανόησε την καθολική σωτηρία του ανθρωπίνου γένους. Ο ενανθρωπήσας Θεός Λόγος ήρθε στον κόσμο να σώσει ολόκληρη την ανθρωπότητα και όχι να ιδρύσει εγκόσμια ιουδαϊκή βασιλεία.

Ο άγιος Συμεών, όταν τελείωσε την ευχαριστήρια ωδή του, ευλόγησε την αγία Οικογένεια και είπε στη Θεοτόκο: «ιδού ούτος κείται εις πτώσιν και ανάστασιν πολλών εν τω Ισραήλ και εις σημείον αντιλεγόμενον, και σου δε αυτής την ψυχήν διελεύσεται ρομφαία' όπως αν αποκαλυφθώσιν εκ πολλών καρδιών διαλογισμοί» (Λουκ.2,34), προφητεύοντας την αιώνια διαμάχη για το θείο πρόσωπο του Χριστού και βέβαια την μητρική πίκρα της Παναγίας μας εξαιτίας του Θείου Πάθους του Υιού Της.

Το ίδιο ομιλούσε και η αγία προφήτις Άννα. «Αύτη προβεβηκυία εν ημέραις πολλαίς, ζήσασα έτη μετά ανδρός επτά από της παρθενίας αυτής και αύτη χήρα ως ετών ογδοήκοντα τεσσάρων, η ουκ αφίστατο από του ιερού νηστεΐαις και δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα και ημέραν» (Λουκ.2,36). Μόλις είδε το Θείο Βρέφος στις αγκάλες του Συμεώνος, «επιστάσα ανθωμολογείτο τω Κυρίω και ελάλει περί αυτού πάσι τοις προσδεχομένοις λύτρωσιν εν Ιερουσαλήμ». (Λουκ.2,38). Έχει και αυτή η λεπτομέρεια μεγάλη σημασία. Η γυναίκα στον αρχαίο προχριστιανικό κόσμο ήταν ολότελα απαξιωμένη. Εδώ, στο πρόσωπο της γηραιάς προφήτιδας, καταξιώνεται και πάλι η παραγκωνισμένη προσωπικότητα της γυναίκας. Η αγία Άννα στέκεται επάξια δίπλα στο Συμεών και καταδεικνύει προφητικά τη χαραυγή της λυτρώσεως του κόσμου, δια του Χριστού.

Η μεγάλη εορτή της Υπαπαντής του Κυρίου είναι μια καλή ευκαιρία για όλους τους πιστούς να δοξάσουμε για μια ακόμα φορά τον Ενανθρωπήσαντα Υιό και Λόγο του Θεού, ο Οποίος χάρις στην άμετρη φιλανθρωπία Του, άφησε τα δυσθεώρητα ύψη του ουράνιου θρόνου Του και έγινε άνθρωπος, για να σώσει το ανθρώπινο γένος από τα φοβερά δεσμά της αμαρτίας και τον πικρό θάνατο. Χάρις στη σωτηρία μας, Αυτός που «τα σύμπαντα εν τη δρακί περιέχων», καταδέχθηκε να αναπαυθεί στις γεροντικές αγκάλες του δικαίου Συμεών και να λάβει ευλογία από αυτόν Εκείνος που ευλογεί, συντηρεί και δίνει ζωή σε ολάκερη τη δημιουργία. Τόσο μεγάλο είναι το μέγεθος της θείας φιλανθρωπίας.

Αυτό θα πρέπει να μας δίνει τη βεβαιότητα πως «ουκ έστιν εν άλλω ουδενί η σωτηρία», όπως διακήρυξε με περισσό θάρρος ο απόστολος Πέτρος, παρά μονάχα στο θεανδρικό πρόσωπο του Σωτήρα Χριστού μας, του Οποίου «ουδέ όνομα εστιν έτερον υπό τον ουρανόν το δεδομένον εν ανθρώποις εν ω δει σωθήναι ημάς» (Πράξ.4,12). Να μην αναζητούμε άλλους ψεύτικους και αναποτελεσματικούς σωτήρες, διότι μόνος Αυτός, ετοιμάσθηκε από τη θεία βουλή, λυτρωτής «πάντων των λαών» και «φως εις αποκάλυψιν εθνών» (Λουκ.2,31-32).